

**Від краєзнавчого блогу до електронної бібліотеки:
на прикладі Одеської обласної універсальної наукової бібліотеки
ім. М. Грушевського**

Інноваційна діяльність бібліотеки – це її лице в інформаційному просторі. Бібліотеки активно впроваджують нові інформаційно-комунікаційні технології та виконують почесну місію ініціаторів та організаторів інформаційних сайтів, репозитаріїв, зведених електронних каталогів та інших ресурсів, пропагуючи переваги відкритого доступу до інформації та знання [4, с. 6].

Одним із важливих напрямів краєзнавчої діяльності бібліотеки є поширення краєзнавчих знань. Воно передбачає синтез традиційних і новітніх форм. Особливо це відповідає найважливішим потребам сучасності, коли з розвитком комп'ютерних технологій та необхідністю впровадження їх у різні сфери життя суспільства невпинно зростає попит на електронну інформацію.

В підтвердження сказаного на практиці, Одеська обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. Грушевського (ООУНБ) розпочала генезис власних цифрових інформаційних проєктів, щоб «об'єднати інтернет-контент і паперову традиційну книгу» та «створювати новий електронний продукт, викладаючи його у Всесвітнє павутиння» [2]. Саме цим мережевим стартапом став Блог відділу краєзнавчої літератури і бібліографії «Одеський краєзнавець» (<http://kraevedodessa.blogspot.com/>). Безперечно, поява власного інформаційного краєзнавчого ресурсу стала наслідком еволюційних процесів інформатизації суспільства та загальносвітових тенденцій в бібліотечній галузі.

Виходячи з того, що «краєзнавча діяльність бібліотеки спрямована на формування, розвиток, повне й оперативне задоволення краєзнавчих інформаційних потреб користувачів» [6, с. 204], поширення віртуального краєзнавчого контенту постало одним із пріоритетних напрямів роботи відділу. До основної мети «Одеського краєзнавця» закладено надання користувачам онлайн-доступу до цифрових документів на допомогу дослідникам та науковцям, а також популяризація краєзнавчих ресурсів якомога більшому числу користувачів у будь-який час і в будь-якому місці.

Так, основне наповнення змісту розділів блогу здійснюється за основними темами: «Що читати про край», «Міста і містечка Одещини», «Славетні земляки», «Письменники-ювіляри», «Туристична Одеса», «Історія ООУНБ».

Окрім того онлайнвий бібліотечний сервіс для популяризації туристичної привабливості регіону використовує наступні вебліографічні складові елементи блогу:

- Функціональні розділи «Сайти» та «Посилання» містять корисні посилання на краєзнавчі інтернет-ресурси, блоги, інформаційні веб-портали, віртуальні інтерактивні галереї Одеси та Одеської області;
- Інформаційний блок «Одеські замальовки» розкриває найцікавіші факти з історії краю та його мешканців.
- За допомогою сторінок «Фільми про Одесу» та «Відео» можна знайти найпопулярніші кінофільми, документальні сюжети, телевізійні серіали про Південну Пальміру, відеоматеріали презентацій та екскурсій Одещиною.

Важливою складовою інформаційного ресурсу «Одеський краєзнавець» є електронний документний фонд, формування якого здійснюється шляхом збереження електронних оригінал-макетів власних видань ООУНБ. Користувачі можуть ознайомитися та завантажити випуски багатосерійних бібліографічних покажчиків «Міста і містечка Одещини», «Нові книги про Одещину», «Література про Одеську область», «Хроніка ООУНБ», календарів «Знаменні і пам'ятні дати Одещини», видання, присвячені ювілеям з дня заснування книгозбірні «Бібліотека:та нововведений випуск біобібліографічних покажчиків «Одеські бібліофіли».

Не зупинившись на досягнутому, директор Одеської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. М. Грушевського Ю. С. Амельченко зазначила, що «достатньо амбіційні цілі, що поставлені нами для дослідження та популяризації історії Одеського регіону, можливі лише за допомогою шляхом складання та здійснення інноваційних проєктів» [3, с. 106]. Тому наступним кроком ООУНБ став проєкт «Цифрова бібліотека». Зауважимо, що поява краєзнавчих електронних бібліотек «не є протиположною традиційній бібліотеці, навпаки – це сприяє покращанню її іміджу, якщо вона включена до інтернет-середовища» [5, с. 5]. Складові частини «Цифрової бібліотеки»: «Історія бібліотеки» (<https://biblioteka.od.ua/istoriya-biblioteky/>) та «Історія Одещини» (<https://biblioteka.od.ua/istoriya-odeshhyny/>). Основний краєзнавчий контент цифрової бібліотеки – це електронні версії найцінніших друкованих краєзнавчих і місцевих документів. Головним критерієм, а також принципом відбору та надання користувачам доступу до конкретних повних текстів документів з фонду бібліотеки, постає вивчення читацького попиту. Його аналіз доводить, що історико-краєзнавча книга «є одним з основних джерел вивчення місцевої історії, яка завжди користується надзвичайно великою популярністю» [7, с. 37].

Враховуючи те, що інтернет-технології вже активно використовуються в роботі ООУНБ, саме у формуванні краєзнавчої електронної бібліотеки установою зроблено лише перші кроки, тому цей процес ще буде удосконалюватися та вивчатися.

Отже, головною метою всіх бібліотечних інновацій є підвищення рівня бібліотечно-бібліографічної діяльності для максимально повного задоволення інформаційних, освітніх і культурних запитів користувачів. Новітні комп'ютерні технології сьогодні дають можливість зберегти для нащадків безцінний історико-краєзнавчий фонд у форматі оцифрованих видань; відкрити доступ до електронних інформаційних продуктів широкому колу; якомога максимально розкрити його для вивчення науковцям та краєзнавцям. Тому бібліотекам треба бути активними, щоб покращити якість діяльності книгозбірень та презентацію свого іміджу в електронному інформаційному просторі шляхом осучаснення та формування цифрової культури, усвідомленому застосуванню нововведень та стимулюванню активності бібліотечних фахівців.

Список джерел:

1. Авраменко Г. М. Цифрова бібліотека – бібліотека майбутнього / Г. М. Авраменко, О. Ю. Антонюк // Бібліотечне краєзнавство у культурному просторі України: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Київ, 2 листопада 2017 р. / Нац. історична бібліотека України, Нац. спілка краєзнавців України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв; голова редкол. Алла Віталіївна Скорохатова. – Київ: Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв, 2017. – С. 12–19. – (IV Краєзнавчі читання пам'яті Петра Тронька).
2. Амельченко Ю. С.: «Библиотека в моей жизни, или Моя жизнь – это моя библиотека». К 140-летию библиотеки [Електронний ресурс] / Ю. С. Амельченко // Одеський краєзнавець. – 2015. – 4 червня. – Режим доступу: http://kraevedodessa.blogspot.com/2015/06/blog-post_4.html, – Назва з екрану. – [Дата звернення: 13.10.2021].
3. Амельченко Ю. С. Взаємодія ОУНБ ім. М. Грушевського з обласним державним архівом, історико-краєзнавчим музеєм, телебаченням та краєзнавчими осередками у напрямку вивчення та популяризації історії краю / Ю. С. Амельченко // Державна історична бібліотека України: історія, сучасність, майбутнє: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., приуроч. до 70-річчя заснування Держ. іст. б-ки України, 24-25 верес. 2009 р. / Нац. іст. б-ка України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Укр. центр культур. дослідж.; редкол.: А. В. Скорохатова, Л. П. Вовк, О. А. Гриценко [та ін.]. – Київ: Арістей, 2009. – С. 102–106.
4. Бібліотека в епоху цифрових технологій / уклад. Н. П. Банкова; відп. за вип. Т. Є. Притуляк. – Вінниця: НТБ ВНТУ, 2017 – 60 с.
5. Вилегжаніна Т. Криза читання як сучасна проблема світового рівня / Т. Вилегжаніна // Бібліотечна планета. – 2011. – № 4. – С. 4–6
6. Кушнарєнко Н. М. Бібліотечне краєзнавство / Н. М. Кушнарєнко. – Київ: Знання, 2007. – 502 с. – (Вища освіта XXI століття).
7. Молчанова С. А. Бібліотечне краєзнавство – нові можливості у вихованні студентської молоді / С. А. Молчанова // Бібліотека в освітньому просторі: інформ. бюл. – Хмельницький: ХНУ, 2016. – № 21: Бібліотечне краєзнавство. – С. 32–41.